

ปัจจัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น : ศึกษากรณีโครงการ
ประปาหมู่บ้านอำเภอเมืองนครพนมและอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

นายสนธิ ขาวสะอาด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-634-745-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

SALIENT FACTORS AFFECTING CIVIC PARTICIPATION AT THE LOCAL LEVEL:
THE CASE OF WATER SUPPLY PROJECTS IN
AMPHUR MUANG NAKHON PHANOM AND AMPHUR THAT PHANOM,
NAKHON PHANOM PROVINCE

Mr. Sanit Khowsaard

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement
for the Degree of Master of Arts
Department of Government
Graduate School, Chulalongkorn University
Academic Year 1996
ISBN 974-634-745-4

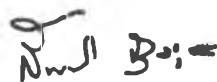
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น : ศึกษา
กรณีโครงการประปาหมู่บ้าน อำเภอเมืองนครพนม และอำเภอ
ธาตุพนม จังหวัดนครพนม

โดย นายสนธิ ขาวสะอาด

ภาควิชา ภาควิชาการปกครอง

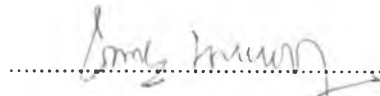
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ อู๋สุวรรณ)

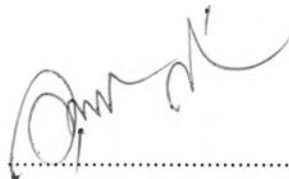
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประหยัด หงษ์ทองคำ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อนุสรณ์ ลิ้มมณี)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

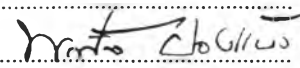
สนธิ ขาวสะอาด : ปัจจัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น :
ศึกษากรณีโครงการประปาหมู่บ้าน อำเภอเมืองนครพนมและอำเภอธาตุพนม
จังหวัดนครพนม (SALIENT FACTORS AFFECTING CIVIC PARTICIPATION AT
THE LOCAL LEVEL : THE CASE OF WATER SUPPLY PROJECTS IN AMPHUR
MUANG NAKHON PHANOM AND AMPHUR THAT PHANOM, NAKHON PHANOM
PROVINCE) อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร. พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 143 หน้า ISBN. 974-634-745-4

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในโครงการประปาหมู่บ้านในเชิงการเมืองท้องถิ่น โดยค้นหาคุณลักษณะสำคัญของปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการประปาหมู่บ้าน

ประชากรวิจัยได้แก่ ประชากรทั่วไปในหมู่บ้าน 244 หมู่บ้านในอำเภอเมืองนครพนมและอำเภอธาตุพนม โดยการสุ่มตัวอย่างประชากร หมู่บ้านละ 5 คน จำนวน 244 หมู่บ้าน รวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 1,220 ตัวอย่าง เก็บข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง สิงหาคม 2539 และสังเกตการณ์ในระยะเวลาการก่อสร้างโครงการดังกล่าว

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านผู้นำ ทั้งด้านผู้นำทางสังคมและผู้นำในครอบครัว ปัจจัยด้านการจัดการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในด้านการนิเทศงาน ปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ และผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสาธารณะท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในขบวนการพัฒนาท้องถิ่นนั้น เป็นหลักพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ประชาชนเห็นคุณค่าของประชาธิปไตย คู่ขนานกับการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น การเรียนรู้ทางการเมืองของประชาชน และ เป็นการสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ซึ่งจะเป็ปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม -

C431806 : MAJOR GOVERNMENT
KEY WORD:

CIVIC PARTICIPATION / NAKHON PHANOM

SANIT KHOWSAARD : SALIENT FACTORS AFFECTING CIVIC PARTICIPATION

AT THE LOCAL LEVEL : THE CASE OF WATER SUPPLY PROJECTS IN AMPHUR

MUANG NAKHON PHANOM AMPHUR THAT PHANOM, NAKHON PHANOM PROVINCE.

THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. PORNSAK PHONGPHAEW, Ph.D.

143 pp. ISBN 974-634-745-4

This study investigates the factors contributing to public participation in local affairs using the village water supply projects in two districts of Nakhon Phanom province as case studies, including problems and obstacles of the public participation in the case.

Research population covers the population of 244 villages in two districts, using 5 villagers in each of 244 villages as the research sample, thus making up 1,220 sample cases. Observation and data collection were made during July through August 1996.

The study finds that significant factors contributing to public participation in local affairs are leadership, managerial style of state officials, socio-economic factors, gains local people case expect. Local participation is the base on which people can have democratic vision, political socialization, and political culture, All of which lead to active in democratic process both at local and national levels.

ภาควิชา..... GOVERNMENT
สาขาวิชา..... GOVERNMENT
ปีการศึกษา..... 1996

ลายมือชื่อนิติ..... *Sanit Khowsaard*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *Assoc. Prof. Pornsak Phongphaew*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... -

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือและความร่วมมือจากหน่วยงานและบุคคลต่างๆ หลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รศ.ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และเป็นผู้ที่จุดประกายแห่งการศึกษาวิจัยให้แก่ผู้ศึกษา รศ. ประหยัด หงษ์ทองคำ รศ.ดร.อนุสรณ์ ลิ้มมณี และคณาจารย์ภาควิชาการปกครอง ที่กรุณาให้คำแนะนำ และชี้แจงแนวทางการตลอดจนการตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

นอกจากนี้ขอขอบพระคุณ เพื่อนเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองทุกท่านในจังหวัดนครพนม ที่ช่วยอำนวยความสะดวก และรวบรวมแบบสอบถามให้แก่ผู้ศึกษา

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดามารดา ที่เป็นกำลังใจในการศึกษามาโดยตลอด

สนิท ขาวสอาด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
สภาพปัญหาวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ข้อจำกัดในการศึกษาวิจัย.....	6
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย.....	6
คำจำกัดความของตัวแปร.....	7
นิยามศัพท์สำคัญ.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
การนำเสนอผลการวิจัย.....	12
2 แนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
ความสำคัญและความจำเป็นของการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	13
แนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	14
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน.....	20
เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	21
การปกครองระบอบประชาธิปไตย.....	27

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
หลักการของระบอบประชาธิปไตย.....	30
ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อความสำเร็จของระบอบประชาธิปไตย.....	34
วิถีชีวิตประชาธิปไตยในทางปฏิบัติ.....	40
3 การพัฒนาแหล่งน้ำและการจัดทำประปาหมู่บ้านในจังหวัดนครพนม.....	50
ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดนครพนม.....	50
สภาพทางภูมิศาสตร์.....	51
การปกครอง.....	53
สภาพทางเศรษฐกิจ.....	53
การเกษตร.....	53
การประมง.....	54
การปศุสัตว์.....	54
การป่าไม้.....	55
การศึกษา.....	56
ขนบธรรมเนียมประเพณี.....	56
การสาธารณสุข.....	56
การสาธารณสุขปโภค สาธารณูปการ.....	57
ด้านการเมือง.....	57
การเลือกตั้ง.....	58
สภาพแหล่งน้ำในจังหวัดนครพนม.....	58
กระบวนการจัดทำประปาหมู่บ้านในเขตจังหวัดนครพนม.....	59
ขั้นตอนในการจัดทำโครงการประปาหมู่บ้าน.....	60

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4	63
วิธีการศึกษาวิจัย.....	63
สมมติฐานในการศึกษาวิจัย.....	63
เขตและวิธีการศึกษาวิจัย.....	65
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	65
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	66
ทดสอบเครื่องมือวิจัย.....	67
การเก็บข้อมูล.....	67
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
5	69
สรุป.....	88
6	65
สรุปและข้อเสนอแนะ.....	65
สรุป.....	65
อภิปรายผลการวิจัย.....	96
ข้อเสนอแนะ.....	99
รายการอ้างอิง.....	101
ภาคผนวก.....	106
ประวัติ.....	143

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพผู้นำทางสังคมกับการมีส่วนร่วม ในโครงการประปาหมู่บ้าน.....	71
5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพผู้นำในครอบครัวกับการมีส่วนร่วมใน โครงการประปาหมู่บ้าน.....	71
5.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านความถี่ในการนิเทศโครงการประปาหมู่บ้าน จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ.....	73
5.4 ข้อมูลสรุปปัจจัยด้านความถี่ในการนิเทศโครงการประปาหมู่บ้านจาก เจ้าหน้าที่ของรัฐ.....	73
5.5 ความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการนิเทศโครงการประปาหมู่บ้าน จากเจ้าหน้าที่ของรัฐกับการมีส่วนร่วมในโครงการประปาหมู่บ้าน.....	74
5.6 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ.....	75
5.7 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการมีส่วนร่วมในโครงการประปาหมู่บ้าน.....	77
5.8 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมในโครงการประปาหมู่บ้าน.....	77
5.9 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมในโครงการ ประปาหมู่บ้าน.....	78
5.10 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อโครงการ ประปาหมู่บ้าน.....	79
5.11 ข้อมูลสรุปเกี่ยวกับปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อ โครงการประปาหมู่บ้าน.....	80
5.12 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับโครงการ ประปาหมู่บ้านกับการมีส่วนร่วมในโครงการประปาหมู่บ้าน.....	80
5.13 ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาการพักอาศัยในหมู่บ้านกับการมีส่วนร่วมใน โครงการประปาหมู่บ้าน.....	81
5.14 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการมีส่วนร่วมในโครงการประปาหมู่บ้าน.....	82
5.15 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการมีส่วนร่วมในโครงการประปาหมู่บ้าน.....	83

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
5.16	ความสัมพันธ์ระหว่างผลประโยชน์ที่ได้รับการมีส่วนร่วมในโครงการ ประปาหมู่บ้าน.....	84
5.17	ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชน..	85
5.18	สรุปข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของ ประชาชน.....	85
5.19	ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นทั่วไปต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ในโครงการประปาหมู่บ้าน.....	87
5.20	ข้อมูลสรุปเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการประปาหมู่บ้าน..	87
5.21	ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่างๆ ไป ที่มีต่อโครงการประปาหมู่บ้าน.....	88
5.22	สรุปผลการทดสอบสมมุติฐาน.....	90